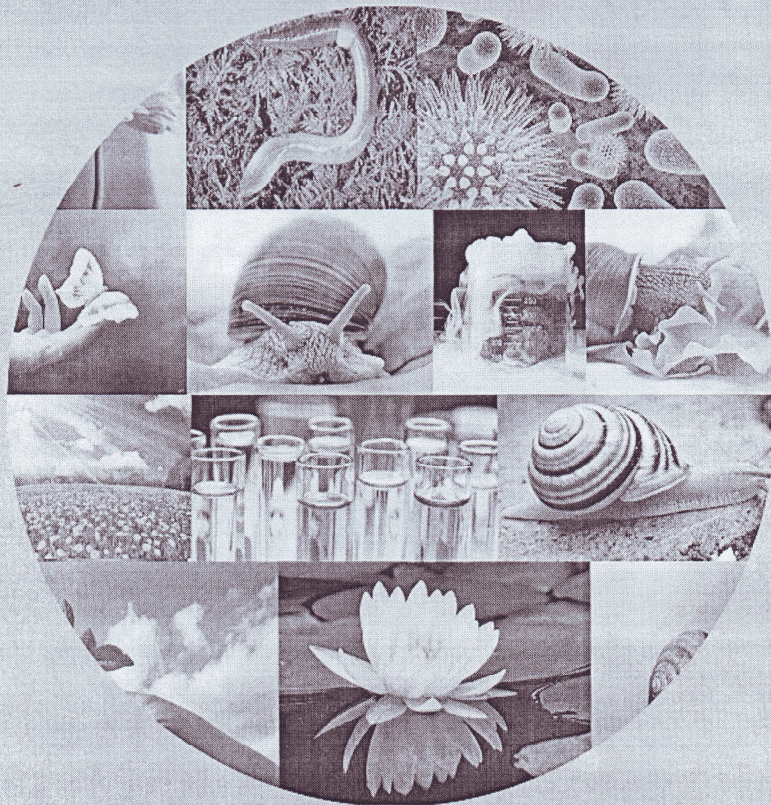

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Інститут гідробіології НАН України
Гідроекологічне товариство України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
V Всеукраїнської науково-практичної конференції
БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ – 2014
молодих учених і студентів

4-5 березня 2014 р.
м. Житомир

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ – 2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ІНСТИТУТ ГІДРОБІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ

ГІДРОЕКОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ – 2014

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

V Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих учених і студентів

4-5 березня 2014 р.

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.
2014

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ – 2014

УДК 577
ББК 28.0
В 63

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 9 від 28 березня 2014 року)*

Рецензенти:

Орест Михайлович Арсан – доктор біологічних наук, професор завідувач відділу екотоксикології Інституту гідробіології НАН України;

Віктор Анатолійович Бурлака – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри годівлі та розведення сільськогосподарських тварин Житомирського національного агроекологічного університету;

Ірина Дмитрівна Бойчук – кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчальної роботи Житомирського базового фармацевтичного коледжу імені Г. С. Протасевича.

Біологічні дослідження – 2014: Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 536 с.

У збірнику подаються нові результати теоретичних, прикладних та науково-методичних досліджень молодих вчених із широкого спектру біологічних проблем. Видання розраховане на студентів, аспірантів та викладачів.

Редакційна колегія:

Саук Петро Юрійович – ректор ЖДУ імені Івана Франка, д.ф.н., професор;

Романенко Віктор Дмитроєвич – директор Інституту гідробіології, академік НАН України;

Сейко Наталія Андріївна – проректор з наукової роботи ЖДУ імені Івана Франка, д.п.н., професор;

Вискулиненко Андрій Петроєвич – декан природничого факультету ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н., доцент;

Лирішук Галина Євгенівна – зав. кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖДУ імені Івана Франка, д.б.н.;

Корнійчук Наталія Миколаївна – зав. кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н., доцент;

Романенко Олександр Вікторович – зав. кафедри біології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, д. б. н., професор, член-кореспондент НАН України;

Грубішко Василь Васильович – зав. кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін ТНПУ імені Володимира Гнатюка, д.б.н., професор;

Крот Юрій Григорович – пр.н.с. відділу екологічної фізіології воляних тварин Інституту гідробіології НАН України, к.б.н.;

Спадишук Алена Полікарпівна – зав. кафедри зоології ЖДУ імені Івана Франка, д.б.н., професор;

Гарбар Олександр Васильович – зав. кафедри екології та природокористування ЖДУ імені Івана Франка, д.б.н.;

Перепелиця Людмила Олександрівна – доцент кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н.;

Константищенко Людмила Анатоліївна – доцент кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н.;

Пацук Марина Костянтинівна – ст. викладач кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н.

*Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, власних імен та інші відомості відповідають автори публікації.
Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.*

<u>Л.М. Містрюкова, Ж.О. Містрюкова</u>	169
СУЧАСНИЙ СТАН ОРНИТОФАУНИ ПРИМІСЬКИХ ЛІСОВИХ МАСИВІВ НА ПРИКЛАДІ АГРОБІОСТАНЦІЇ УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
С.В. Мишанецька	171
СІНАНТРОПНІ ПАВУКИ БАГАТОПОВЕРХОВИХ БУДИНКІВ м. ЖИТОМИРА	
С.Н. Нехайчик	173
СОСТОЯНИЕ ОРНИТОКОМПЛЕКСОВ ВОДОЕМОВ г. МИНСКА И ЕГО ПРИГОРОДНОЙ ЗОНЫ В ОСЕННИЙ ПЕРИОД	
О. В. Нікітін, Н. М. Димар	175
ВПЛИВ НАНОЧАСТИНОК ТА ІНЖЕНЕРНИХ НАНОМАТЕРІАЛІВ НА ОРГАНІЗМ ССАВЦІВ	
О.О. Огороднік, О.В. Гарбар, О.М. Алпатова	178
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГЕНЕТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ПРИРОДНИХ ПОПУЛЯЦІЙ <i>EISENIA FOETIDA</i> (SAVIGNY, 1826) ТА ОБ'ЄКТІВ ВЕРМІКУЛЬТУРИ	
А.М. Островский	179
ИЗУЧЕНИЕ КОРМОВОЙ ЦЕННОСТИ РАЗЛИЧНЫХ БИОТОПОВ ДЛЯ БУЛАВОУСЫХ ЧЕШУЕКРЫЛЫХ	
О.В. Павлушкіна, Д.А. Гарбар	180
ВИДОВА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ДОЩОВИХ ЧЕРВІВ У ЕКОСИСТЕМАХ м. НОВОГРАДА-ВОЛИНСЬКОГО	
І.О. Першко	183
ОСОБЛИВОСТІ КОНХІОЛОГІЇ І КАРІОЛОГІЇ <i>MICROCOLPIA CANALICULATA</i> (MOLLUSCA: PECTINIBRANCHIA: MELANOPSIDAE)	
С.Н. Писарев, Р.Р. Трохимчук	186
МОЛЛЮСКИ КЛЕБАН-БЫКСКОГО ВОДОХРАНИЛИЩА (ДОНЕЦКАЯ ОБЛАСТЬ)	
А.Б. Подругіна, Т.В. Фриновська, Г.Б. Бабич, М.В. Мірошніченко	189
РОЗПОДІЛ ПРИРОДНИХ ПОПУЛЯЦІЙ ГАМАРИД НА СУБСТРАТАХ РІЗНОГО ТИПУ	
Т.А. Полякова, М.В. Масленникова	191
СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИЗУЧЕНИЯ ЦЕСТОД ОТРЯДА TRYPANORHYNCHA DIESING, 1863 – ПАРАЗИТОВ РЫБ ЧЕРНОГО МОРЯ	
Т.В. Салій, А.П. Кузьменко, Р.П. Власенко	194
НОТАТКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПТАХІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "БУЗЬКИЙ ГАРД"	
І.В. Сінельникова, А.Є. Кухарчук	197
ГЕНЕТИЧНА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЙ <i>GLOSSIPHONIA COMPLANATA</i> (LINNAEUS, 1758) ЧУДНІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ	

СУЧАСНИЙ СТАН ОРНІТОФАУНИ ПРИМІСЬКИХ ЛІСОВИХ МАСИВІВ НА ПРИКЛАДІ АГРОБІОСТАНЦІЇ УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

*Л.М. Містрюкова¹,
Ж.О. Містрюкова²*

^{1,2}Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, Умань, 20300, Україна

Птахи в умовах Лісостепу України є однією з найбільш розповсюджених груп тварин. Завдяки здатності літати вони легко можуть долати великі простори і вільно розселятися по всіх континентах, а тому поширені скрізь, по всій земній кулі, від льодових просторів Арктики до суворих берегів Антарктиди [2].

У зв'язку з глобальними екологічними змінами в навколишньому середовищі птахи поступово адаптуються до них, виробляють нові стереотипи поведінки, змінюючи при цьому нові окремі морфо-фізіологічні особливості, проявляють певний вплив на оточуюче їх середовище. Все це вимагає широкопланових глибоких досліджень. Виходячи з актуальності поставленої проблеми, їх співзвучності із загальнодержавною метою, необхідності розробки науково-обґрунтованих рекомендацій по оптимізації як природних, так і штучних екосистем, нами і вибрана була тема дослідження.

Об'єктом наших досліджень були домінуючі види орнітофауни приміських лісових масивів на прикладі агробіостанції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та прилеглих територій, окремі питання їх біології, поширення, ролі у природі та житті людини.

В період досліджень на території піддослідних лісових масивів (околиці м. Умані) нами зареєстровано 38 видів птахів в кількості 147 пар.

Серед звичайних слід вказати на такі види, як: бугай, лелека білий, крижень, які гніздяться у захищених заростями місцях, а також на такі дендрофільні види, як: соловей східний, дрізд співочий, дрізд-горобинник, горлиця звичайна, крутиголовка, сорокопуд-жулан, коноплянка, іволга. Їх поселення звичайно пов'язане з наявністю на території долини та по її периметру різноманітної деревної рослинності, окремих видів кущів тощо.

До групи звичайних відносяться також види, які на гніздуванні можуть зустрітися в інших, часом нетипових біотопах. Це – біла та жовта пліски, сіра чапля, перепел, зозуля звичайна, щеврик лісовий, вівсянка звичайна, шпак звичайний тощо.

Особливий інтерес викликають рідкісні для умов досліджень види. Це, зокрема, чапля руда, канюк звичайний, яструб великий, боривітер звичайний, куріпка сіра, деркач, рибалочка голубий, синьошийка та ін.

Канюк звичайний відмічався нами як постійний „мисливець” за здобиччю в долині річки біля агробіостанції. Найчастіше ми спостерігали його полювання на лиску або водяну курочку. Гніздо знайдене на верхів'ї

дуба у невеликій ділянці лісу, розташованому біля агробіостанції. Мисливська ділянка канюка, за нашими спостереженнями, складає біля 3 км долини по обидва боки від гнізда.

Одна пара сірих куріпок відмічена серед бур'янів та рідких чагарників між селом Городецьке та агробіостанцією. За словами старожилів села років 25-30 тому тут цих птахів було досить багато, вони були важливим об'єктом мисливського промислу.

В тому ж районі, в заростях прибережної рослинності, зокрема осоки, комишу, лепехи зареєстровано (по голосу) одну пару деркача. На жаль, гніздо цього рідкісного для Уманщини птаха нами не знайдене.

Гніздування малинівки, синьошийки та ворони сірої пов'язане з деревною рослинністю [1].

В цілому формування гніздуючого орнітокомплексу на 92,2% здійснюється за рахунок перелітних і на 7,8% – за рахунок осілих видів.

Підводячи підсумок вищевикладеному можна заключити, що основу урбоорнітокомплексу в досліджуваному регіоні з точки зору його еколого-біотопічної характеристики, складають дві групи птахів – лісова і біляводна. Кількість видів цих груп в сумі становить 63,2% (24 види із 38). Останнє вказує на можливість значного збільшення чисельності птахів у річкових долинах шляхом впровадження спеціальних еколого-природоохоронних заходів. За чисельністю особин досить поширена і синантропна група: польовий та хатній горобці та шпаки.

В цілому дослідження показали, що як у видовому, так і в кількісному відношенні орнітофауна агробіостанції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та прилеглих територій м. Умані порівнюючи бідна. Тут при створенні належних еколого-біотехнічних умов та дотримання природоохоронних заходів могло б значно більше гніздитися лебедів, крижів та інших диких качок, лисок, водяних курочок – птахів, які мають мисливсько-промислове значення, а також куликів, пастушків, чапель, різних груп і видів горобинних птахів.

Отримані в процесі досліджень дані дають нам можливість проаналізувати сучасний стан орнітофауни регіону в умовах інтенсивного впливу присутності людського фактора. З іншого боку це дозволить розробити більш широкі заходи з охорони птахів та їх приваблювання у різні біотопи. Ми вважаємо, що наші дослідження у певній мірі будуть мати певне наукове та практичне значення в плані збереження не тільки орнітофауни, а й довкілля в цілому.

Література

1. Воїнственський М. А. Визначник птахів УРСР. / М. А. Воїнственський, О. Б. Кістяківський - Київ : Радянська школа, 1962. - 370 с.
2. Містрякова Л. М. Птахи Уманщини : [для студ. вищ. навч. закл.]. Умань : ПП Жовтий, 2012. - 162 с.